

KOMPAKTNÉ MESTO

9.4. – 30.4.2018

organizátori: Kristína Cabanová
Martin Horvát
Juraj Baník
Oxana Lema
(študenti architektúry na Technickej univerzite v Košiciach)

Výstavu KOMPAKTNÉ MESTO sme vytvorili ako participatívny projekt pri vytváraní nového územného plánu pre mesto Košice. Cieľom našej práce bolo, oboznámiť verejnosť s jedným z cieľov, ktoré si územný plán zadal – skompaktniť mesto.

Tému kompaktné mesto prezentujeme pomocou dnes nevyužívaných, málo využívaných alebo zle využívaných plôch, tzv. brownfieldov. V odbornej terminológii ide o komplexy, ktoré strácajú alebo už stratili svoje pôvodné funkčné využitie. Zvyčajne sa nachádzajú v blízkosti sídelných útvarov (v centre alebo na okraji mesta), dosahujú väčšiu rozlohu a v prevažnej miere sú nositeľmi ekologickej záťaže. Môže sa jednať o jednotlivé budovy, komplexy budov, zastavené areály, alebo len prázdne. Patria sem nevyužívané poľnohospodárske a priemyselné stavby a areály, nevyužívané dopravné stavby a skladové priestory (haly a skládky), prázdne administratívne budovy a kultúrne strediská, nepoužívané nákupné centrá, ale aj nepoužívané obytné budovy. Naš okruh záujmu sme rozšírili aj o využívané územia, ktoré však svojou nevhodnou polohou narúšajú kompaktnosť mestského organizmu.

Ako vznikli takéto „diery“ v meste? Ovplynili to napríklad zmeny v spoločenskom systéme od r.1989. Menil sa názor spoločnosti, jej smerovanie, preferencie aj spôsob, akým si vytvárala svoje okolie. Ďalej nastal vývoj v technológiách, ktorý si vyžadoval nové spôsoby výroby a samotného spracovania. Avšak nie všetky prevádzky sa na takúto zmenu vedeli adaptovať, preto mnohé zanikli. Veľký vplyv malo prerozdelenie jednotných územných celkov na menšie parcely s väčším počtom vlastníkov. To viedlo k individuálnemu prístupu v ich využití, vďaka čomu sú dnes jednotlivé plochy rôznorodé a opätovné skompaktnenie je takmer nemožné. Mnohé čiastkové plochy dokonca ostali nevyužívané a schátrali.

V sprievodnej správe nového územného plánu mesta Košice sa píše:

„Problémom je, že vysoké náklady sanačných prác a revitalizácia priemyselných areálov odrádza a presúva záujem investorov do okrajových častí mesta, čo vyvoláva dezurbanizačný efekt neriešením zanedbaných a schátraných areálov. Nové investície na zelenej lúke spolu so stagnujúcim počtom obyvateľov a zníženým počtom zamestnávateľov v pôvodných areáloch znižujú záujem o revitalizáciu existujúcich výrobných zón. Nevyhnutná je územná koncentrácia a intenzifikácia jestvujúcich areálov, postupná likvidácia neefektívnych a technicky nevyhovujúcich skladových kapacít na celom území mesta, osobitne v centrálnej zóne a ich náhrada v sústredenejších skladových areáloch.“

Hoci tieto územia momentálne predstavujú v meste bariéry, vznik pôvodných objektov bol opodstatnený. Hutnícky priemysel v svojich počiatkoch napomohol Košiciam sa rozrastať a vďaka nemu prudko stúpol počet obyvateľov mesta. Rovnako sa na tom podieľali železničná doprava či letisko a významné dopravné väzby s okolitými mestami (napr. Prešov). Až o dosť väčším rozrastaním mesta sa priemyselné plochy ocitli priamo v meste, kde sú nežiadúce. Napriek tomu je možné ich využiť. Vďaka svojej polohe ponúkajú mestu veľkú územnú rezervu pre jeho rozvoj. To je veľká výhoda, nakoľko nový územný plán ráta s nárastom obyvateľstva a práve tieto územia poskytujú možnosť doplniť potrebné funkcie vo vnútri mesta, nie na jeho perifériu.

Preto by sme Košičanov chceli upozorniť na súčasný stav brownfieldov, viac ich oboznámiť so situáciou a poukázať na to, že aj vnútri mesta máme možnosť rásť a prosperovať.

